

Jan Kochanowski
Pamiętka Janowi na Tęczynie

Biblioteka źródeł Słownika polszczyzny XVI wieku

Repozytorium cyfrowe tekstów szesnastowiecznych (w jednolitej transliteracji zgodnej z *Zasadami wydawania tekstów staropolskich (projekt)*, Wrocław 1955) – red. P. Potoniec, K. Opaliński

Jan Kochanowski *Dzieła*

oprac. Aleksandra Ćwiklińska

ISBN 978-83-65832-90-0 (całość)

ISBN 978-83-65832-01-6

strona: 79

1: IANA KOCHANOWSKIEGO.

2: PAMIATKA

3: Wfzytkimi cnotami hoynie obdárzonému Ianowi

4: Baptíficie, Hrábi ná Tenczinie, Belskiému

5: Woiewodzie y Lubelskiému

6: Staroście. &c.

7: **T** Obie niechay tá kártá będzie poświęcona/

8: Zacny Hrabiá/ z Tęczyná/ którego kwápiona

L

Y nie

strona: 80

80

Pamiętka

1: Y niespodziéwána śmierć/ ludzi zásmuciła/

2: A lámentem/ y płáczem wfzytko nápełniła.

3: Będą drudzy twym kościam grób zacny budowác/

4: Y twarz twoię w miedzi láć/ y w mármórze kowác:

5: Między którymi Inac téż mieylce będa miály/

6: Rymy moie: ná lálce Bogiń áby trwały.

7: Wiódleś fwóy ród wyfoki z domu Tęczynkięgo/

8: Zkąd wfátawicznie/ iáko z koniá Troiánkięgo/

9: Ieden po drugim ludzie wielcy wychodzili/

10: Którzy domá/ y w polu/ godni w Polfcze byli.

11: Pómniá tu Prułkié polá: pómni niefczęśliwa

12: Wárná/ gdzie nieśmiertelnéy chwały cnotá chćiwa/

13: Nie ták oftrożnie/ iáko śmieie fye potkáła/

14: Y zwycięstwo pogánóm z siebie sławné dáła.

15: Tycheś ty niechćiał wydác/ á ná fwoie látá

16: Dofyc młodé/ zwiedziłeś częśc niemáłą świátá.

17: Przypátruiąc fye pilno wielkich Królów fpráwie/

- 18: Ták w pokoju/ iáko y w żołniérskiéy zabáwie.
19: A choćś był nie práwie ielcze dorółł woyny/
20: Szedłś między lud Króla Fráncuskiégo zbroyny:
21: Gdy fynowie oycowłkiéy wiáry popiéráli/
22: A dawłzy łobie po łbu/ potym fye iednáli.
23: Kochałś fye w náukách/ y w písmie vczonym/
24: Nie przeštáiąc ná łczęścíu z oyców zoltáwionym
25: Ale iáko cię znacznym fortuná czyniła/
26: Tákeś y dowćipem miał przed infzymi síłá.
27: Przeto łkoroś doiáchał kráiu oyczyłtého/
28: Obraneś połtem záráz do Króla Szweckiégo:
29: Gdzieś włzytko wedle myśli Pána łwego łpráwił/
30: Siebieś poprawdźie trołki niemáłéy nábáwił.
31: Nie dziwuię fye Páнно zacnégo rodzáiu/
32: Zeć fye ten gość podobał z dálekiégo kráiu.

Godzien

strona: 81

Pamiętka

81

- 1: Godzien był zá vrodá łwoiá/ Tytonowé/
2: Godzien był mieyfce zásiéć Endymionowé.
3: Morłkié Nimphy/ po pierśi wydawłzy fye z wody/
4: Wzdychály/ pátrząc ná twarz/ y wieg iego młody.
5: Nieśmiertelnémi láty kupowác ie chćiály:
6: Prózno/ bo wieczné czáfy gdzie indźiéy mu słály.
7: Ták przed láty Tezeus/ chcąc łrogiégo pożyczć
8: Minotaurá: á ciężką dań z oyczyzny zložycć/
9: Płynął ná prędkíéy Nawie przez głębokié morze/
10: Y łtáwił fye ná Króla Gortynłkiégo dworze.
11: Tám łkoro go Królewłka dziewczká oglądála:
12: Którá ná wóнным łożu przy máłce siedziála.

- 13: Iákié Mirthy nád chłodnym Eurotą fye rodzą/
14: Albo kwiatki rozlicznych farb ná Wiofnę wíchodzą:
15: Nie drzewiéy oká z niego chćiwégo fpuściłá/
16: Aż ogniá nieobácznym fercem záchwyćilá.
17: Który w niéy wízytkich człónków zmácał áż do kości/
18: Y rospalił niebogę w okrutnéy miłości.
19: Wenus/ ktora bogátéy Ankonie pánuiefz/
20: A fráfunkámi ludzkie rofkoſzy fáłfzuiefz:
21: Iákowás nawáłnością/ dziewczkę zápaloná
22: Miotáłá/ vrodziwym gościem vřzaloná?
23: Iákiéy oná boiáźni w fercu vřywáłá?
24: Iáko częřtokroć bledřza nád złoto bywáłá?
25: Gdy przewaźny Tezeus prágnąc ręki podnieść/
26: Ná drogi dźiw/ álbo śmierć/ álbo cześć miał odnieść.
27: Iednák nie brzydkié Bogu iéy obiáty były:
28: Bo iáko ná Krępaku wiátr ze wízytkiéy siły
29: Burząc/ dąb ftáry wypárł/ á ten wykřęcony
30: Padł/ y dobrą część láfu ftárł ná wízytkié ftrony.
31: Tákžec mężny Tezeus/ miéřźáńca řrogiégo
32: Obálił/ rogi ná wiátr prózno miecącého.

L ij

Y wylzedł

strona: 82

82

Pamiętka

- 1: Y wylzedł z wielką fławą po nići rozwitéy/
2: Z Lábirintowych błędów/ y zdrády zákrytéy.
3: Tęczynfki był twóy Tezeus/ nowa Aryádno/
4: Który fercem y siłą mógl porównáć fnádno/
5: Z Boháterřkimi řyny/ lubo pieřzo woyny/
6: Lubo prágnął ná koniu nieprzyiáćiel zbroyny.
7: Ten znáiąc twarz łáfkáwą/ y chuć przeciř fobie/
<http://rcin.org.pl>

- 8: Skłonił także cnotliwe fwe ferce ku tobie:
9: Ták/ iż iednáki ogień obiemá pánował/
10: Iefli tobie sílen był/ iemu nie folgował.
11: Oczy piérwzé pofelstvá cicho spráwowáły/
12: A ferdecznych táiemnic fobie nie zwiérzáły.
13: Potym y zobopolná mowá przyftąpiá/
14: On twoim sługá chciał być/ á tyś nie gárdziłá.
15: Ale kiedy czas przyfzedł/ że pofel vczciwy
16: Miał żagle wiátróm podác/ twóy głos żáłościwy
17: Tym go potkał: Gościu móy/ á iefli nie były
18: Omylné twoie słowá y móy mężu miły:
19: Nie rádá cię ztąd pufczam/ á zwłáczá bez siebie/
20: Ale iż póspolitáy vftápic potrzebie
21: Swoiá włáfná rzecz muśi: Iédź w dobrá godzínę/
22: A byway zász/ póki fye łzámí nie rospłynę.
23: Dáléy žal nie dopuścił/ y płácz znákomity
24: Który iéy z oczu płynął/ iáko délcz obfity.
25: A Tęczynski lzy także włáfnie ociéráiąc/
26: Y iáko mógl/ ferdeczná żáłość okrywáiąc:
27: Panno/ bądź dobréy myśli/ bo by wżytkié síły
28: Wietrzné y morfkié zaráz ná mię fye zmówiły/
29: Nie zátzymáią mégo żadną miárą biegu/
30: A ia fye w rychle mużę ftáwic ná twym brzegu.
31: To rzekł: á cáłowawfzy rękę iéy vczciwą/
32: Wśiadł profto ná okręt fwoy: támże kotew krzywá/

Zeglarze

strona: 83

Pamiętka

83

- 1: Zeglarze y pobrzézną linę odwiázáli/
2: A od brzegu wyfoká nawę odbijáli.

- 3: Teraz łye nptrz pnno/ kogo widzic zdsz/
- 4: Kto wi/ iefli go potym n wieki ogldsz.
- 5: Si niefczscie moze:  nłze rozmyły/
- 6: N wyroku niepewny fortuny zwiły.
- 7: Pki go widzic mogł/ oczy w nim trzymł/
- 8: Potym n łme tylko iuż żagle ptrzł.
- 9: N koniec/ kiedy y n/ y żagle zniknli/
- 10: Ledwe n pły żyw łudzy z brzegu wzili.
- 11: A ty Tczynłki/ nołzc łwy załtrzł w łkrytołci/
- 12: Szedłs łodzi po wirzczu morłkiy głbokołci.
- 13: A z przyiżni wiatrw/ y dobry pogody/
- 14: Wyłiadłs n brzg Prufki/ krm włzelkiy łzkody.
- 15: Iechałs potym żiemi/ tm gdzie Wiln cch
- 16: Gr z wieku łdzn/ potaiemnie łpycha.
- 17: Czynic łobie gołłciniec cchy do łiefłrzyce/
- 18: Ktry łzumny big łłyy przez włkie grnce.
- 19: Tms y Pn złtał/ y połelłtw łwgo
- 20: Słłzny poczet vczynił:  z przyiżdu twgo/
- 21: Dwr/ od młych do wielgich/ włzytek łye rdował.
- 22: Bo ktoby cie był prze tw ludzkołc nie miłował?
- 23: Skoro zs pol niegiem/  głbokie brody
- 24: Mrożna Zim przykrył cierpliwmi lody/
- 25: Ne długołł łye n miełłcu z towarzyłłtwem bwił/
- 26: Bo cie do Filndijy Pan znou wyprwił.
- 27: N drg niebefłieczn: bołł mułł iłc morzem/
- 28: Nie tkim/ ikie krzywm okrtem wic porzem:
- 29: Ale/ ktre dżiłł mrozy lodem vgruntui/
- 30: Iutro witry łzalone żetr y zwoiui.
- 31: Ktemu nieprzyicielłkie wołłko tułł leżł
- 32: Ciebie iednak Bg przewidł przez zł miełłc cł.

strona: 84

84

Pamiętka

- 1: Ták żeś przedsię oglądał náznáczoné kráie/
- 2: Y páná/ który támtym ziemiám Prává dáie.
- 3: Ten z fwéy dawnéy nádzieie/ nie ciérpiąc odwłoki/
- 4: Wziął cię zá wódzá łobie: y fwóy dwór wyłoki
- 5: Pożegnawłzy/ łzedł morzem ku Polłkiéy gránicy/
- 6: Myśląc zacną Królewnę widziéc w fwéy łóznicy:
- 7: A Bóg mu tego życzył. Lecz o pánno święta/
- 8: Nie práwieś z oyczyzny fwéy w łczęną chwilę wzięta.
- 9: Ale zdarzy tenże Bóg/ że tego Stolicę
- 10: Osiędziefz/ v którégóś dziś zá niewolnicę.
- 11: Rychłó po tym wefelu/ cny Hrábiá z Tęczyná/
- 12: Wiáchałéś ná Stároftwo swoie do Lubliná/
- 13: Włzem požádnny: á tám nie wyłzedł czás długi/
- 14: Ześ wziął y Woiewódtwo zá swoie połługi.
- 15: Ale pómni/ cóś przyrzékł piéknéy Cecylijéy/
- 16: W ón czás/ kiedyś ná morze wsiadał do Szwecijéy.
- 17: Trudno nie pómniéc: miłóć w Dyámenćie ryie:
- 18: Swé łławné obietnice y pod łerce kryie.
- 19: Skoroś tedy Oyczyłté łłuzby zložył z siebie/
- 20: Wziąłéś przed łye fwé rzeczy/ z których tá v ćiebie
- 21: Przodek miála/ ábyś był imię Pánłkié święté/
- 22: Wziáwłzy ná pomoc/ konał małżeńłstwo záczté.
- 23: Przeto zebrawłzy poczet przyaciól niemáły/
- 24: Tám gdzie ku niebu pátrzą Kázimiérłkié łkály:
- 25: Puścileś łye do Gdańłká po głębokiéy Wiśle/
- 26: Morze/ y dalłzú drógę máiąc ná vmyśle.
- 27: Nie wié człówiek co dobrze: á czásem ták zbládzi/

- 28: Ze łwé łczęśćię zą wielką niefortunę łądzi.
29: Pan twégo przedsięwzięcia z łalką nie przyjmował:
30: Y przeiazd był niepewny: á tyś łye fráłował.
31: Przeiazd niepewny: bowiem ná morzu północnym
32: Témi czály/ Król Duńłki pływał z wołfkiem mocny/

Czekáiąc

strona: 85

Pamiętka

85

- 1: Czekáiąc ná łásiádą/ chciałby łye łkofztowác/
2: Komu każe łilny Mars/ y łczęśćię pánowác.
3: Zwycięzył wieczny wyrok/ y niełczęśćię twoie/
4: Ześ ty/ o zacny Hrąbią/ nie pómniąc ná łwoie
5: Nieprzełpieczeńłtwo/ przedsięł wsiadł w okręt wyłoki:
6: Miłóść rządziłą/ która nie ciérpi odwłoki.
7: Trzykroć z portu ná morze Nawą wychodziłą/
8: Trzykroć ząsię do brzegu náład łye wróciłą:
9: Połzłá potym przeddzieki/ ryłąc morłkie wály/
10: A żagle rołtoczone pochóp z wiátru brály.
11: Iełcze były wieczorne nie zágály zorze/
12: Kiedy nieułmierzony wicher wpadł ná morze.
13: Szum powłtał/ y gwałtowna zwiérzchu niepogodą/
14: Wály zą wálmi pędzi porułzona wodą:
15: Krzyk w okręcie/ á chmury nocy przydawáią/
16: Swiátá nie znác/ wiátry łye łobie łprzećiwiáią.
17: Vsiłuie zachodny przećiwo włchodnému:
18: Vsiłuie Południ przećiwo Północnému.
19: Morze huczy: á nawę miecą nawáłności.
20: Raz łye zda/ iáko w przepáść/ poyźrzeć z wyłokości:
21: A kiedy łye ząs wály rołstępuią/ áni
22: Miáftá widác wielkiego/ z głębokiey odchláni.

- 23: Piafiek z wodą fye miéłza: á w poboczne ławy
24: Bije szturm niebezpieczny: nawá żadnéy fprawy
25: Nie fłucha/ ále w morfkim rozgniewaniu pływa
26: Sámopás/ á mokra śmierć zewfząd fye dobywa.
27: Cála noc tá okrutna niepogodá trwála.
28: Názaiutrz/ kiedy zorzá z wody powftawála/
29: Rozchodziły fye chmury/ wiátry včíchály/
30: A pieniŧté znienagła wály vpadály.
31: Iuż byío Słońce wzeŧzło/ iuż žagiel rofpięty/
32: Nawy znowu prowadził: kędy dwa okręty

L iiij

Z boku

strona: 86

86

Pamiętka

- 1: Z boku fye okazały: Hey Pánowie moi/
2: Szyper głóŧem záwoła/ miéymy fye ku zbroi:
3: Ludzie mam nád łobą/ á nie wiedziéc kogo/
4: Co ieŧli co Szwéd vmié/ wątpliwa/ nam błogo.
5: Ieŧliż téż Duńczyk/ czego fye bárziéy obawam/
6: Bez trudnoŧci nie będziem/ wczás wam to znác dawam.
7: Przyftaw Króla Szweckiego przedŧię dobrze tuŧzył/
8: Bo (powiáda) niżem ia do Gdańŧká fye ruŧzył:
9: Iuż byío przeciw tobie wyŧłané okręty:
10: Nie toli fá/ o Hrábiá/ niech ia będę ŧcięty.
11: To iego/ á to potym Tęczynŧkiego fłowo:
12: Kto bądź/ ten bądź/ nam nie lza/ ieno być gotowo:
13: Koniec v Bogá w mocy: my brácia o łobie
14: Czuymy przedŧię/ ia zwámi w fczęŧciu y wżałobie.
15: Ieŧcze mówił: á káždy iuż ŧtał w ŧwoim rzedzie
16: Po gotowiu/ czekáiąc/ co ná koniec będzie.
17: A tym czálém porozec Duńŧki podnieŧiono/

- 18: Támże fye okazało/ w czym dawno wątpiono.
19: Muzo: co dáléy powiéfz? to/ co dawna woła
20: Przypowieść: dwiemá y lam Herkules nie zdoła.
21: Zagel y ftyr vtrácon: nawá vřtrzelána.
22: Ná koniec/ gdy iuż miálá tonąc/ poimána.
23: Iako potym dał to Król w moc Pánu náłzému/
24: Co miał z Tęczynfkim czynić: bo przeciw Szweckiému
25: Spólną mieli: iáko téz Pan nafz z drugiéy řtrony/
26: Stárał fye/ áby Hrabiá był wolno puřczony/
27: Prózno y przypominác: bo niřli do řkutku
28: Tá rzecz przyřzłá/ Tęczynfki od wielkiégo řmutku
29: Wpadł w niemoc/ z któr éy mu iuż (ách wieřci płáčliwa)
30: Wřtác nie obiecowałá/ Kloto zazdrořciwa.
31: Częřtokroć/ ón nieřczęřny/ dla ludzkiégo dáńá
32: Vlzenia/ w ciężkim płáczu řtrawił noc nieřpána.

Chciał

strona: 87

Pamiętka

87

- 1: Chciałli téz ná czás zářńác/ porwał fye řtrwořony/
2: Sny nád zwyczaj džiwnémi ze řnu przebudzony.
3: A fébrá wřiąwřzy raz moc/ vřtáwnie gorzáłá/
4: Suřząc krew y wilkořci řtrořkánégo ciála.
5: Smák zřářzowány/ wřzytko odpádło od chęci/
6: Myřli trapiá/ tu miłość/ tu nieřczęřcié řmęci.
7: Tefknoć z miáry wychodži/ řiřl znacznie vbywa/
8: A to iego przed řmierciá řkárgá obciářliwa:
9: Bože móy: y tym iefcze řkarzeřz mnie řmutnégo/
10: Ze więźniém vmrřéc muřzę Króla okrutnégo.
11: Czemu mię przedtym ráczéy řrogié nie požárly
12: Morfkié wody? czemu mię ořtré kry nie řtarly/

- 13: Kiedym łzedł w opcé kráie/ á tuż zámnną w tropy/
14: Lamály lód/ północné ogrómné zatopy?
15: Sroga śmierć: lecz bym wolnym żginał był człowiekiem/
16: Nie czekáiąc tym swoim niefortunnym wiekiem
17: Ołtátniégo niełczęścia: Boże niezmierny/
18: Iákom od łwéy nádzieie dáleko rzucony.
19: Nie myśl mátko o łzátách drogim złotem tkánych/
20: Ná mój/ y twéy niewiály przyiazd obiecánych:
21: Ráczéy mi máry gotuy: ták łye podobáło
22: Niełczęściu/ któréc łyná żywégo záyżrzało.
23: A ty moiá Królewno/ gdzieś teraz? niełtétý/
24: Ná którécy ślicznych rękú/ byłbych Bogu wzięty/
25: Prágnałem dułżę podác/ gdybykolwiek były
26: Nieprzeiednáné śiołtry przędze łwéy dowiły.
27: Nie byłem ták łczęśliwy: á mé prółby prózné/
28: Rozniółł nieunołzony wiátr ná morze rózné.
29: Y mułżę ia (co iednák twa háńbá miłóści)
30: W tym nieznáiomym kráiu vmrzéc od záłóści.
31: Wrzuć w morze/ kto przyiaćiel/ prózné dułże kości:
32: Owá mię tám/ choć martwo / byłtré nawáłności

L v

Donio=

strona: 88

88

Pamiętka

- 1: Doniołá/ gdzie żywégo łczęścié mieć niechćiało:
2: A będzie fortunniejszy śmierć niż żywé ciało.
3: Więcécy nie mówił: ále wzdychał bez przełtánia/
4: A w téey zbytnieý tełknicy przyłzedł do łkonánia
5: Pámieći y sił zbywłży: iáko więcé kwiat łęże/
6: Którégo przy vwróci ołtry pług dołięże.
7: Iego śmierći północné boginie plákály/

- 8: Płakály ciemné lály/ y wynioſłé ſkáły.
- 9: Ciało iednák do Polſki morzem przyplawiono/
- 10: Y między ſławne dżiády poczcíwie włożono.
- 11: Trzy ſłowá ſrzodek nieſie nagrobnéy tablice:
- 12: **TV MIASTO OBIECANEY KROLEWSKIEY LOZNICE,**
- 13: **IANIE TENCZYNSKI, LEZA TWE KOSCI VSPIONE:**
- 14: **O PROZNE TROSKI LVDZKIE, O NADZIEIE PLONE.**
- 15: Miéy wieczny odpoczynek/ o ſzláchetné ciało/
- 16: Duży/ wiem/ że prze cnotę dobrze ſye doſtáło.
- 17: A ieſli w iákiéy cénie będą rymy moie/
- 18: Nie wynidzie z ludzkich vſt ſławne imię twoie.
- 19: KONIEC
- 20: grafika

strona: 89

- 1: Cum gratia & priuilegio S.R.M.
- 2: W Krákovie.
- 3: W Drukárni Lázárzowéy/ Roku Páńſkiégo
- 4: 1586.